

Przesłanie z Katowic, IGF 2021¹

*XVI Szczyt Cyfrowy ONZ
6-10 grudnia 2021
Katowice, Polska*

<https://www.intgovforum.org>

---

¹ Tłumaczenie robocze z języka angielskiego

1 Wprowadzenie do Szczytu Cyfrowego IGF 2021

Szczyt Cyfrowy ONZ (Forum Zarządzania Internetem, ang. *Internet Governance Forum* (IGF)) to globalna, wielostronna platforma, która gromadzi zainteresowane strony, w celu omówienia polityk publicznych dotyczących internetu. Szczyt jest zwoływany przez Sekretarza Generalnego Organizacji Narodów Zjednoczonych, zgodnie z mandatem określonym w paragrafie 72 Programu z Tunisu na rzecz społeczeństwa informacyjnego.

W 2021 r., w Katowicach, odbyło się 16. doroczne spotkanie w ramach Szczytu. Miało ono formułę hybrydową. Pod hasłem *Internet United* (Zjednoczony Internet) dyskutowano na temat najpilniejszych kwestii dotyczących internetu i polityki cyfrowej, od otwartego dostępu, praw cyfrowych, cyberbezpieczeństwa, zrównoważonego środowiska i zmian klimatycznych po wyzwania i możliwości oferowane przez zaawansowane technologie.

2 Przesłanie z Katowic, IGF 2021

Przesłanie z Katowic, IGF 2021² zapewnia decydentom przegląd bieżących zmian i podejścia do zarządzania internetem i do kwestii polityki cyfrowej. Przesłanie to efekt ponad 300 sesji, które miały miejsce podczas Szczytu Cyfrowego ONZ - IGF 2021. Organizatorzy sesji zostali poproszeni o samodzielne określenie kluczowych wniosków i wezwań do działania. Zbiór wstępnych, wybranych przez Sekretariat IGF wniosków, został upubliczniony i poddany konsultacjom. Otrzymałe uwagi zostały uwzględnione w ostatecznej wersji Przesłania z Katowic, IGF 2021.

Przesłanie z Katowic dotyczy każdego z sześciu obszarów tematycznych Szczytu Cyfrowego ONZ - IGF 2021:

- Integracja społeczno-gospodarcza i prawa człowieka;
- Powszechny dostęp do sieci i odpowiednia łączność;
- Nowe regulacje: struktura rynku, treść, dane oraz prawa i ochrona konsumentów;
- Zrównoważony rozwój środowiska i zmiany klimatyczne;
- Ekosystemy zarządzania internetem sprzyjające włączeniu społecznemu i współpraca cyfrowa;
- Zaufanie, bezpieczeństwo, stabilność.

3 Integracja społeczno-gospodarcza i prawa człowieka

- Należy tworzyć **odpowiednie warunki** (np. politykę, przepisy, instytucje) na poziomie krajowym, regionalnym i globalnym w celu wspierania integracyjnych, sprawiedliwych, bezpiecznych, odpornych i zrównoważonych społeczeństw i gospodarek cyfrowych.
- Zainteresowane strony ponoszą **wspólną odpowiedzialność za zapewnienie, że procesy transformacji cyfrowej są zróżnicowane, integracyjne, demokratyczne i zrównoważone**. Zaangażowanie i silne przywództwo ze strony instytucji publicznych

---

² Przesłanie opracowane podczas 16. spotkania IGF było przedmiotem konsultacji społecznych od zakończenia Szczytu w dniu 10 grudnia 2021 r., a następnie zostało zaktualizowane i w dniu 6 stycznia 2022 r. oznaczone jako ostateczne.

- powinno być uzupełnione o rozliczalność i odpowiedzialność podmiotów prywatnych.
- Cyfrowa tożsamość i rozwiązania w zakresie integracji finansowej mogłyby przyczynić się do wspierania znaczącego udziału użytkowników internetu w gospodarce cyfrowej i społeczeństwie cyfrowym. **Zachęca się podmioty publiczne do tworzenia lub aktualizowania ekosystemów tożsamości cyfrowej oraz do wprowadzania ram normatywnych** w celu zagwarantowania, że ekosystemy te będą inerooperacyjne, integracyjne i będą respektowały prawa człowieka. Zachęca się organy regulacyjne i sektor prywatny do wspierania **szerszego wykorzystania technologii jako sposobu na osiągnięcie zrównoważonego rozwoju i dalszego włączenia cyfrowego.**
  - Wraz z rozwojem pracy zdalnej, organy regulacyjne muszą zapewnić, że wymiar pracy zostanie dodany do szerszej polityki i regulacji, tak aby **prawa i interesy pracowników były odpowiednio chronione.**
  - Zachęca się organizacje międzynarodowe do **opracowania definicji i narzędzi, które pomogą krajom mierzyć transformację cyfrową i jej wpływ na społeczeństwo** w obiektywny, skuteczny i wydajny sposób.
  - Na poziomie krajowym, regionalnym i, w miarę możliwości, globalnym należy wprowadzić **sprawne ramy regulacyjne**, aby określić zasady, obowiązki i granice dotyczące zachowania podmiotów publicznych i prywatnych w przestrzeni cyfrowej.
  - **Sztuczna inteligencja (AI) musi być rozwijana i wdrażana w sposób, który sprawi, że będzie ona jak najbardziej integracyjna, niedyskryminacyjna, możliwa do kontrolowania oraz zakorzeniona w zasadach demokratycznych, praworządności i prawach człowieka.** Wymaga to połączenia miękkich i twardych mechanizmów regulacyjnych, wraz z narzędziami do ich wdrażania.
  - Polityka wdrażana przez platformy internetowe, w celu zwalczania **szkodliwych treści internetowych**, musi być przejrzysta oraz powinna uwzględniać ograniczenia automatycznej moderacji treści i zapewniać odpowiednią równowagę z prawem do wolności wypowiedzi.
  - Zaproponowano, aby państwa rozważyły **transpozycję Ogólnego Komentarza Komitetu Praw Dziecka ONZ (UNCRC) nr 25 (GC25) w sprawie praw dziecka w środowisku cyfrowym do krajowych przepisów i ustawodawstwa, a także aby zapewniły ich przestrzeganie.** Inną sugestią było, aby sam Komitet Praw Dziecka ONZ dostosował zalecenia do poszczególnych krajów podczas dialogu i procesów przeglądu GC25.
  - Aby zapewnić egzekwowanie i przestrzeganie praw człowieka w przestrzeni cyfrowej, potrzebna jest wnikliwa refleksja, **w jaki sposób technologia służy ludzkości.** **Wprowadzanie zabezpieczeń nie jest wystarczające.** Obowiązek państw w zakresie zapobiegania potencjalnemu naruszeniu praw człowieka (np. poprzez regulacje i egzekwowanie) należy uzupełnić o (a) skuteczny dostęp do środków zaradczych, gdy ludzie padają ofiarami naruszenia praw człowieka, oraz (b) odpowiedzialność ze strony właściwych podmiotów w zakresie stosowania należytej staranności w odniesieniu do praw człowieka i oceny skutków w całym cyklu życia technologii.
  - Należy wdrożyć mechanizmy **gwarantujące, że środki ograniczające prawa, wprowadzone w sytuacjach kryzysowych w dziedzinie zdrowia publicznego, np. w związku z pandemią COVID-19, nie będą przedłużane w nieskończoność i nie staną się instrumentami masowej inwigilacji.**
  - Państwa i sektor prywatny powinny **dochować należytej staranności w zakresie ochrony i promowania praw cyfrowych**, w tym w kontekście partnerstw publiczno-prywatnych.
  - **Kwestie, które zostały podniesione, ale co do których zainteresowane strony nadal nie osiągnęły porozumienia** obejmują: (a) możliwość wprowadzenia moratorium na niektóre technologie naruszające prawa człowieka, które nie są (jeszcze) odpowiednio uregulowane (np. rozpoznawanie twarzy oraz gromadzenie i analiza danych biometrycznych), oraz b) potencjalne opracowanie prawnie wiążącego porozumienia w

sprawie technologii i praw człowieka, które opierałoby się na istniejących ramach (np. Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i Wytycznych ONZ Dotyczących Biznesu i Praw Człowieka).

4 Powszechny dostęp do sieci i odpowiednia łączność

- Zapewnienie wszystkim ludziom na całym świecie odpowiedniego i trwałego dostępu do internetu musi być priorytetem. **Dostęp do otwartego internetu ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia przepaści cyfrowej, a także dla wspierania demokracji i praw człowieka.**
- Otwarty internet można uznać za wielostronną, sprzyjającą dialogowi domenę. Istnieją trzy główne elementy, które składają się **na pojęcie powszechnego dostępu**: (a) dostęp po przystępnej cenie (np. do łączności, urządzeń); b) środowisko społeczne (umiejętności, wykształcenie, treść, wielojęzyczność); (c) odpowiednia, trwała i wysokiej jakości łączność (w tym podstawowa infrastruktura, która pozwala na urzeczywistnienie odpowiedniego dostępu).
- Dostęp publiczny za pośrednictwem instytucji, takich jak biblioteki, może pomóc w realizacji wszystkich składowych elementów dostępu, które pomagają napędzać rozwój – **sprawiedliwej i integracyjnej łączności, treści i kompetencji**. Pandemia COVID-19 pokazała, że kraje musiały nadać priorytet rozwojowi infrastruktury telekomunikacyjnej, aby połączyć osoby bez dostępu do internetu z coraz bardziej cyfrowym światem.
- W zakresie edukacji i nauczania zdalnego, **wiele krajów boryka się z brakiem urządzeń, słabą infrastrukturą oraz niskim poziomem kompetencji i umiejętności cyfrowych**. Kluczowe znaczenie ma zwiększone wsparcie i współpraca międzynarodowa oraz partnerstwa. Poszczególne podmioty na szczeblu lokalnym i regionalnym powinny również wziąć na siebie odpowiedzialność za wspólne poszukiwanie rozwiązań.
- Dla wszystkich zainteresowanych stron zajmujących się kwestią łączności i dostępu w kontekście wspólnotowym, **istotne jest rozplanowanie sieci wspólnotowych**. Dane z tych działań mogą zostać wykorzystane do tworzenia programów szkoleń partycypacyjnych lub do udoskonalania istniejących programów. Sieci wspólnotowe walczą o model stabilności finansowej. Niektóre kraje dokonują przeglądu swoich wymogów dotyczących funduszy dla zagwarantowania powszechnego dostępu. Takie działania mają umożliwić małym spółdzielniom lub sieciom wspólnotowym dostęp do tych programów i zwiększyć łączność na obszarach wiejskich oraz odległych. Ponadto, środki regulacyjne i polityka publiczna powinny uwzględniać zrównoważony charakter inwestycji sektora prywatnego, aby przyczynić się do zwiększenia zasięgu infrastruktury w skali globalnej.
- Do **walki z analfabetyzmem, zwłaszcza w krajach Globalnego Południa, potrzeba wielu różnych działań. Między zainteresowanymi stronami brak wspólnego języka oraz krytycznej oceny, czy ich zaangażowanie jest wystarczające**. Istnieje potrzeba poprawy spójnego stosowania terminologii, która może mieć wpływ na skuteczność debat dotyczących polityki internetowej. Ważne są lepsze tłumaczenia językowe, czy współpraca w obrębie regionów i między nimi.
- **Wielojęzyczność** jest podstawowym elementem integracji internetowej. Rozwój treści w językach lokalnych, szerokie przyjęcie **Powszechnej Akceptacji (UA) oraz promowanie umiędzynarodowionych nazw domen (Internationalized Domain Names - IDN)** są

Kluczem do stworzenia prawdziwie wielojęzycznego internetu - siły napędowej pokoju. Wszystkie zainteresowane strony powinny promować politykę wspierającą rozwój treści w językach lokalnych i przyjęcie Powszechnej Akceptacji (UA); w szczególności rządy mogą promować wielojęzyczność w internecie poprzez uwzględnienie tej polityki w swoich zamówieniach publicznych.

- Chociaż należy wspierać dostęp do internetu, **należy również zadbać o to, aby otwarty dostęp do internetu szedł w parze z rozwojem infrastruktury** – szczególnie potrzebnej w krajach najsłabiej rozwiniętych, rozwijających się krajach śródlądowych i małych, rozwijających się państwach wyspiarskich.
- Uczestnicy reprezentujący różne zainteresowane strony **uznali konkurencję za wysoce pożądaną cechę** internetu. Konkurencja była mile widziana w każdym aspekcie - od łączności, przez tworzenie integracji, dostępność, małych graczy, aż po aspekt geograficzny (Globalne Południe) itp.
- Istnieje **pilna potrzeba wyjaśnienia, dlaczego rozwiązania polityczne, które są już znane i okazały się skuteczne, nie są szerzej wdrażane.**

5 Nowe regulacje: struktura rynku, treść, dane oraz prawa i ochrona konsumentów

---

- **Złożona interakcja między rynkiem a społeczeństwem** jest kształtowana na nowo przez platformy internetowe. Platformy internetowe nadal zyskują na sile w świecie cyfrowym, wywierając ogromny wpływ na cały świat, a zwłaszcza na kraje Globalnego Południa. **Nie ma jednego uniwersalnego podejścia, ponieważ** wpływ ten może być pozytywny lub negatywny, w zależności od lokalnych realiów.
- Sugerowane **podstawowe zasady, którymi należy kierować się w podejściu politycznym** w celu wzmocnienia konkurencji rynkowej i ochrony konsumentów, obejmują: (a) przejrzystość; (b) globalną taksonomię dostawców usług; (c) nacisk na stosowanie praw; (d) proporcjonalność; (e) uznanie złożoności platform, treści i zachowań oraz jurysdykcji; (f) harmonizację - zapewnienie, że internet pozostanie globalną, ujednoczoną platformą, umożliwiającą korzystanie z praw człowieka.
- **Konieczne jest wzmocnienie podejścia wielostronnego**, aby zapewnić prawdziwą integrację i opracować skuteczną politykę odpowiadającą potrzebom obywateli, budującą zaufanie i spełniającą wymagania szybko zmieniającego się globalnego środowiska cyfrowego. Najpotężniejsze zainteresowane strony – rządy i przedsiębiorstwa prywatne – odpowiadają za **zapewnienie podmiotom społeczeństwa obywatelskiego możliwości wnoszenia znaczącego wkładu w te procesy.**
- Wszystkie zainteresowane strony muszą współpracować **w celu wspierania wzrostu i rozwoju cyfrowego na poziomie lokalnym**, w różnych krajach i regionach; podejścia mogą obejmować dotacje rządowe lub inwestycje ze strony dużych przedsiębiorstw w celu wspierania lokalnych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).
- Należy zwiększać świadomość na temat wzajemnych powiązań między wielkimi platformami, konkurencją i prawami konsumentów, zarówno wśród konsumentów, jak i globalnych, regionalnych lub krajowych organów antymonopolowych. **Regulacja antymonopolowa mogłaby obejmować pojęcie interesu publicznego**, odnosząc się do kwestii siły rynkowej i obaw związanych z prawami podstawowymi, takimi jak prawo do wolności słowa. Należy również wziąć pod uwagę podejścia dostosowane do potrzeb, takie jak pro-etyczne projektowanie przepisów.

- W debacie na temat suwerenności i autonomii cyfrowej **należy położyć większy nacisk na indywidualną autonomię użytkowników internetu w sferze cyfrowej;**
- Nowe technologie stosowane w grach wideo mogą również stać się przedmiotem dyskusji wokół kwestii związanych z własnością intelektualną. Przykłady obejmują niewymienialne tokeny, metaświat i treści generowane przez użytkowników. Ponieważ **gry wideo prawdopodobnie będą zawierać najnowocześniejsze technologie angażujące użytkowników**, rządy powinny zwrócić większą uwagę na ten innowacyjny sektor w poszukiwaniu inspiracji.

6 Zrównoważony rozwój środowiska i zmiany klimatyczne

- **Zmiany klimatyczne, utrata różnorodności biologicznej i zanieczyszczenie** mają katastrofalne skutki dla ludzi i innych gatunków. Działalność człowieka spowodowała do tej pory globalne ocieplenie o około 1,1 °C, przez co naukowcy ogłosili "kod czerwony dla ludzkości" (IPCC, 2021).
- Cyfryzacja, jako kolejny megatrend XXI wieku, wywiera znaczący wpływ na środowisko. Konieczne jest podjęcie pilnych działań w odniesieniu do: (a) Przewiduje się, że **ślad węglowy świata cyfrowego**, odpowiadający mniej więcej śladowi przemysłu lotniczego, wzrośnie w nadchodzących latach; (b) Głównym źródłem oddziaływania są emisje związane z **produkcją i zasilaniem sprzętu użytkownika**; (c) **Wydobycie zasobów (również kluczowe dla cyfryzacji)** – wiąże się z około 90 procentami całkowitej utraty różnorodności biologicznej i niedoboru wody (d) **Utrata zasobów wycofanych z eksploatacji i e-odpady**: E-odpady to najszybciej rosnący strumień odpadów w obrębie naszego i tak już bardzo marnotrawiącego społeczeństwa. W 2020 roku do środowiska trafiła rekordowa liczba 53,6 mln ton odpadów elektronicznych.
- **Cyfryzacja może również dostarczyć nam narzędzi i urządzeń do walki ze zmianami klimatycznymi i przystosowania się do nich** – np. poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych, które pomogą nam ocenić konsekwencje już podjętych działań i opracować nowe, z korzyścią dla społeczności globalnej. Obszary korzystnego zastosowania cyfryzacji obejmują m.in. **dane środowiskowe, systemy żywnościowe i wodne oraz gospodarkę o obiegu zamkniętym**.
- W obliczu rzeczywistej sytuacji związanej z antropogenicznymi zmianami klimatu oczywiste jest, że **należy dokładniej zbadać wpływ technologii na środowisko i odpowiednio się do niego ustosunkować**.
- Istnieje również rosnąca potrzeba rozwiązania **problemu emisji pochodzących z wydobycia minerałów**. Urządzenia cyfrowe, z których dziś korzystamy, zawierają złożoną mieszankę materiałów (same ekrany zawierają 14 różnych pierwiastków chemicznych), z których wiele jest produkowanych w krajach rozwijających się. **W wielu miejscach wydobycia obserwuje się negatywny wpływ na zdrowie lokalnej populacji ludzkiej, a także na okoliczną faunę i florę**. Ponieważ technologie energii odnawialnej są również w znacznym stopniu uzależnione od tych samych minerałów, wyzwania związane z górnictwem i wydobyciem mogą prowadzić do zakłóceń w dostawach, spowalniając udane przejście na czystą energię.
- **Zachęcanie do gospodarki o obiegu zamkniętym i walka z e-odpadami**. Za każdym razem, gdy kupowane jest urządzenie cyfrowe, oznacza to, że doszło już do znacznych szkód w środowisku. Kluczowe znaczenie ma zatem dążenie do stosowania modeli biznesowych o obiegu zamkniętym, które pozwolą na jak najdłuższe korzystanie z

urządzeń i zasobów.

- Kiedy urządzenia zostaną ostatecznie wycofane z cyklu, kluczowa jest ich odpowiednia utylizacja. Zaleca się **podnoszenie świadomości problemu e-odpadów i wykorzystywanie partnerstw publiczno-prywatnych do powielania dobrych praktyk w zakresie ograniczania ilości e-odpadów**, w oparciu o najnowsze dane dotyczące zanieczyszczeń. Ukierunkowane wsparcie zdolności produkcyjnych (zasoby finansowe, infrastruktura i know-how) jest potrzebne zwłaszcza w przypadku krajów rozwijających się, które ponoszą ciężar wielu składowisk odpadów.
- **Uznanie i wspieranie wkładu młodzieży:** Młodzi ludzie odgrywają kluczową rolę w dążeniu do zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, a ich działania należy wspierać poprzez zapewnienie niezbędnej infrastruktury i łączności.

7 Ekosystemy zarządzania internetem sprzyjające włączeniu społecznemu i współpraca cyfrowa

---

- **Pozytywna wizja przyszłości internetu** musi łączyć ze sobą elementy podstawowych wartości obejmujących zasady techniczne, prawa człowieka, dostęp i otwartość, przejrzystość i praworządność, a także względy ekonomiczne. Można tego dokonać jedynie w sposób angażujący wiele zainteresowanych stron, w którym uwzględnione zostaną interesy wszystkich podmiotów.
- Chociaż internet przyczynia się do wzrostu społecznego, kulturowego i gospodarczego, nadal istnieją kwestie związane z zarządzaniem, odpowiedzialnością, niewłaściwym wykorzystaniem, zaufaniem i dostępem. Ponieważ internetu nie można traktować jednowymiarowo, konieczne jest **wspólne, sprawiedliwe i integracyjne zarządzanie internetem**, które wymaga dobrze zorganizowanej koordynacji i konsolidacji.
- Należy pochylić się nad **trwałością ekosystemu zarządzania internetem**, w tym nad wzmocnieniem pozycji młodzieży - kolejnego pokolenia ekspertów i liderów. Biorąc pod uwagę szybkie tempo rozwoju technologii, istnieje potrzeba budowania potencjału przyszłych pokoleń. Jednym z konkretnych sposobów, w jaki można to osiągnąć, jest tworzenie programów nauczania opartych na kompetencjach i umiejętnościach w językach lokalnych grup docelowych. Podobnie koncepcja "szkolenia szkoleniowców" mogłaby stanowić szybki, wykonalny i skuteczny sposób na zapewnienie, że osoby zawodowo zajmujące się edukacją, takie jak nauczyciele, posiadają wiedzę i umiejętności, które mogą przekazać kolejnym pokoleniom.
- Coraz większym problemem jest naruszanie praw młodzieży i nieletnich w internecie. Jednym ze sposobów ochrony młodych ludzi przed zagrożeniami internetowymi (np. naruszeniami danych, cyberprzemocą) mogłoby być **utworzenie globalnej sieci Młodzieżowych Rzeczników Praw Obywatelskich**, którzy pełniliby rolę mediatorów między młodzieżą a wszystkimi zainteresowanymi stronami.
- Nierówności cyfrowe stały się znacznie bardziej widoczne podczas pandemii COVID-19, stwarzając konieczność podjęcia pilnych działań w celu rozwiązania tego problemu. Kwestia ta została wskazana jako konkretny przykład priorytetowego traktowania współpracy cyfrowej. Dzięki współpracy, partnerstwu i współdziałaniu, zainteresowane strony mogą wymieniać się dobrymi praktykami i przyciągać inwestycje **w celu zapewnienia przystępnego cenowo i dostępnego dla wszystkich internetu**.
- **Nierówności** to wielowarstwowe, zróżnicowane obszary, które **wymagają dedykowanych**

ocen i indywidualnych rozwiązań. Problem ten dotyka w szczególności kobiet i dziewcząt. Proces integracji powinien być zaprojektowany i wdrażany w sposób wielostronny poprzez rozwój zdolności, wzmocnienie pozycji i podnoszenie świadomości oraz budowanie wspólnego zrozumienia wśród grup interesariuszy.

- **Współpraca cyfrowa wymaga zaufania, a IGF może pomóc je zbudować.** Aby dostosować się do wymogów przyszłości, w ramach Szczytu IGF należy w odważny sposób stawić czoła kontrowersjom dotyczącym polityki wobec internetu.

8 Zaufanie, bezpieczeństwo, stabilność

- Przy **opracowywaniu i wdrażaniu norm cyberbezpieczeństwa** należy uwzględnić opinie wszystkich zainteresowanych stron (w tym poszkodowanych, udzielających wsparcia czy osób z pierwszej linii obrony) oraz odpowiednio podejść do ich potrzeb i obowiązków. Procesy muszą opierać się na badaniach i analizach obejmujących te grupy użytkowników.
- Pojawiają się także **branżowe zestawienia dobrych praktyk, standardów uznanych na całym świecie, norm i zasad** (takich jak te opracowane przez Grupę Ekspertów Rządowych (GGE) i Otwartą Grupę Roboczą (OEWG) Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ)), które wzywają państwa do skupienia się na bezpieczeństwie łańcuchów dostaw i zmniejszania podatności na zagrożenia, a także instrumenty regulacyjne, takie jak systemy znakowania i certyfikacji. Należy jednak **zwiększyć świadomość zainteresowanych stron w zakresie najlepszych praktyk**, aby mogli na nich opierać swoją pracę. Inicjatywy i fora, wraz z organizacjami normalizacyjnymi, odgrywają tu ważną rolę.
- Różne fora, w ramach ONZ i poza, muszą pełnić odrębne role, ale wielość dialogów nie musi wcale być czymś złym. Społeczność wielostronna powinna wykorzystać **nadchodzące możliwości, aby wnieść swój wkład i uczestniczyć** w nowych dialogach OEWG na temat cyberbezpieczeństwa. Być może IGF będzie musiał odgrywać większą rolę w ułatwianiu wdrażania lub włączania wielu zainteresowanych stron do dialogów na forum ONZ dotyczących cyberprzestrzeni.
- Jest za wcześnie na świętowanie **norm cyberbezpieczeństwa; najpierw trzeba je wdrożyć!** Skuteczne wdrożenie, np. poprzez *Security by Design*, musi być zgodne z podstawowymi zasadami, takimi jak otwartość i decentralizacja, które przyczyniły się do sukcesu internetu.
- **Norma mająca na celu ochronę publicznego rdzenia internetu (*Public Core of the Internet*)** nie powinna być interpretowana jako umożliwianie lub zachęcanie do przejęcia kontroli nad internetem, ale jako „norma powściągliwości”, która jest w dużej mierze ukierunkowana na moderowanie podejmowanych w złej wierze działań państw. Podmioty na całym świecie muszą lepiej zrozumieć i dokładniej zdefiniować, co oznacza pojęcie "publiczny" i co stanowi naruszenie tej normy. W tym celu społeczeństwo obywatelskie i inne podmioty pozarządowe powinny nadal zgłaszać wszelkie przypadki łamania normy dotyczącej publicznego rdzenia internetu.
- **Zwalczanie cyberterroryzmu i brutalnych treści ekstremistycznych** to złożony i ważny problem. Wielostronne podejścia do cyberbezpieczeństwa oparte na prawach człowieka prowadzą do lepszych wyników, ale są również trudniejsze do osiągnięcia. Przejrzystość i integracja mają kluczowe znaczenie dla ich sukcesu. Budowanie zaufania i relacji, w ramach których mogą być prowadzone trudne rozmowy, wymaga czasu. Ważne jest, aby takie podejścia odnosiły sukcesy, ponieważ alternatywą jest kakofonia niespójnych i mniej skutecznych podejść.

- **Dialog na temat branżowych norm cyberbezpieczeństwa** musi zostać poszerzony o większą liczbę zainteresowanych stron, w tym przemysł, organy regulacyjne i organizacje normalizacyjne. Wydarzenia takie jak dialog genewski czy IGF stanowią platformę, która połączy te podmioty.
- **Neutralność ma znaczny potencjał jako siła zapewniająca stabilność** w cyberprzestrzeni i – w czasach ożywionych, globalnych dyskusji – może przyczynić się do lepszego zrozumienia kluczowych warunków wdrażania zasad odpowiedzialnego zachowania. Większa przejrzystość rządowych polityk, może stworzyć bezpieczną przestrzeń dla podmiotów niepaństwowych, które pomagają słabszym grupom.
- **Odpowiedzialne korzystanie z algorytmów sztucznej inteligencji** zapewnia ochronę praw człowieka i pozwala unikać uprzedzeń, które potęgują nierówności. Tam, gdzie jest to konieczne, należy opracować strategie postępowania w przypadku nadużyć.
- Kobiety i dziewczęta są w nieproporcjonalnie dużym stopniu prześladowane w internecie i mają trudności z uzyskaniem wsparcia. Rządy muszą **zharmonizować ustawodawstwo, aby chronić ofiary** nadużyć wykorzystania wizerunku osobistego bez zgody i zapewnić im łatwy dostęp do zadośćuczynienia. Polityka w zakresie sieci i platform musi uwzględniać spektrum globalnych kultur. Należy wzmocnić sieci wzajemnego wsparcia dla dziewcząt, które padły ofiarą internetowej przemocy ze względu na płeć, takie jak Centra Bezpiecznego Internetu, a umiejętności w zakresie korzystania z technologii cyfrowych powinny być doskonałe w ramach szkolnych programów nauczania już od najmłodszych lat, jeszcze zanim dzieci zaczną korzystać z internetu.
- W dyskusjach na temat bezpieczeństwa internetu rzeczy powinny uczestniczyć wszystkie zainteresowane strony (tj. przedstawiciele sektora prywatnego, publicznego, technicznego, akademickiego i społeczeństwa obywatelskiego), w tym większa reprezentacja młodzieży. Należy także dążyć do podejścia zorientowanego na użytkownika oraz opracowania **ujednoliconego zestawu otwartych standardów bezpieczeństwa**, pozostawiając jednocześnie użytkownikom możliwość dostosowania ich do własnych potrzeb.
- Cyberbezpieczeństwo nabrało jeszcze większego znaczenia w czasach hipercyfryzacji wynikającej z pandemii COVID-19. **Wprowadzone środki cyberbezpieczeństwa muszą zostać zaprojektowane w taki sposób, aby ewoluowały wraz z szybką transformacją cyfrową**, umożliwiając jednocześnie funkcjonowanie ważnych usług społecznych w trybie online, a nie fizycznie. Współpraca między silosami jest niezbędna do wzmocnienia cyberbezpieczeństwa.